

Skotsk sjónvarpsfólk til Føroya at fylgja sjálvstýrisgongdini:

Ósemja um olja kann tryggja skotum fullveldi

Í nógv ár hava skotsk tjóðskaparfólk víst til oljuinntøkurnar sum lykil til eitt sjálvstøðugt Skotland. Men ymsar meitingar eru um, hvussu oljan við verandi lágu prísnum kann vera grundarlag undir einum skotskum stat.

JAN MULLER

Tað er ikki bert í Føroyum, at spurningurin um oljuinntøkur verður settur í samband við sjálvstýri ella fullveldi. Hja næsta granna økkara, Skotland, verður í hesum døgum nógv tósáð um, hvønn týdning oljuvinnan hevur fyri eitt framstjórnar stjórnstjórn Skotland.

Eins og føroyingar hava bæði stjórnstýri og fullveldi skranna, er hetta eisini eitt av teimum afturvendandi málum í politiska orðskiftinum í Skotland, sum dag er partur av Bretlandi.

Í mai verður val í Skotland, har fólkid skal taka støðu til stórra sjálvstýri. Breta Laborstjórnin forna til val uppá at loyva skotum sjálvum at gera av hvussu stóran mun ábyrgd og avgerðarrættur skal flytast

astur London til Edinburgh.

Olja birti liv í tjóðskaparkensluna

Lika síðan olja varð funin í Norðsjónum hava tjóðskaparfólk í Skotland víst á oljuna sum ein av komandi fortreyttum fyri fullum sjálvstýri. Oljan birti upp undir tjóðskaparkensluna hjá skotum og til valið í 1974 fekk SNP - Scottish National Party - 30% av atkvøðunum. Í dag liggur hetta tal nakað hægri.

Ein veljarakanning, sum er gjord og kunninggjord í blaðnum The Scotsman vísir, at SNP fer 36% av atkvøðunum við valið í mai, ta veljast skulu lunn í nýggja skotska tingið. Tvs, bert 2% aftanfyrir Labor. Nýggja tingið er ikki eittirvnski frá Labourflokkum, sum við hesum stigi

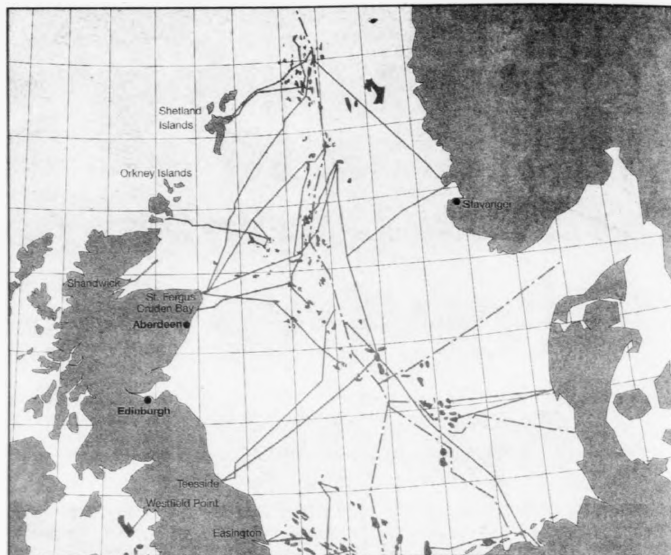
vonaði at kunna stóða framgongdini hjá tjóðskaparfólkunum.

Nu talið av veljarum, sum ynskja at fara víðari enn uppskotið hjá Labour við sjálvstøðugum tingi við avgerðarrætti á mongum økjum, aftur er við at økja. Verður spurningurin um inntøkurnar frá olju aftur aktuellur í orðskiftinum.

Fragreiðing elvir til tjak

Nú um dagarnar var ein fragreiðing um framtíðar oljuinntøkurnar almennakunninggjord. Tað er tann nógvi virði skotski búskaparfrøingurin, Alex Kemp, sum eisini er kendur í Føroyum, ið hevur gjord fragreiðingina. Hann starvast við lærða háskúlan í Aberdeen.

Fragreiðingin hevur aftur skundað undir orðskiftið

Flestu av olju- og gasveitunum liggja í skotskum øki

um framtíð Skotlands. Tjóðskaparfólkini í Skotlandi, ið vilja løysing, vísa til oljuinntøkurnar sum lyktilin til fullt sjálvstýri, meðan Labour, sum í dag hevur meiriluta í Skotlandi, er meira verið og visir aftur, at oljuinntøkurnar eru nóg mikil til at tryggja eitt sjálvstýrandi Skotland.

Olja í skotskum øki

Tað stutta av tí langa er, at flestu av oljuekldunum í breta partinum av Norðsjónum liggja í skotskum øki. Tvs, at skuldi tað hent, at Skotland gjordist sjálv-

stýrandi statur, so vil stórir partur av skattinum og serskattir (oil revenue) frá olju og gassi fara í skotska statskassan. Hetta eru tey, sum siggja Skotland og Ongland sum eitt og sama ríki, ikki heild samd um. Oljuinntøkurnar eru so samiliga eisini ónsk og, at meira peningur í dag fer til Skotlandur í London enn óvigt.

Sambart fragreiðingin hjá Alex Kemp kunnu 90% av oljuinntøkunum enda í Skotlandi, um tað loysti frá Bretlandi. Og við einum oljuprís uppá 18 dollarar fyri tunnuna hevði inntøkan til skotska statskassan bara í 2003 verið 30 milljarðir kr. Við dagsins lágu prísnum hevði hetta tó verið væl lægri.

Tey, sum ikki ganga inn fyri fullum skotskum sjálvstýri, leggja nakað annað í fragreiðingina frá Kemp enn tjóðskaparfólkini gera. Tey vísa á, at tað í fragreiðingini kann ein lesa, at parturin, sum Skotland kann fáa frá oljuinntøkuni minnar, og verða tó nevnd sum 66% og heilt niður á 45%, og at hetta tvørturimoti tekur grundgevingarnar frá teimum mest tjóðskaparsinnaðum, sum framhaldandi halda seg kunna duga uppá oljuna í einum suverenum Skotlandi.

Tásmi spurningurin um markið millum Skotland og Ongland verður tikin fram í sama viðfangi. Har verður víst á, at kemur tað so langt sum til skotska løysing, so koma flestu av stóru oljufeltunum at liggja í skotskum øki. Men her kemur so ivin um, hvussu eitt slíkt mark skal ásetast.

Í tísmi spurningurin um markið millum Skotland og Ongland verður tikin fram í sama viðfangi. Har verður víst á, at kemur tað so langt sum til skotska løysing, so koma flestu av stóru oljufeltunum at liggja í skotskum øki. Men her kemur so ivin um, hvussu eitt slíkt mark skal ásetast.

It's England's oil too

Tað er breta blaðið „The Economist“, sum hevur biðað Alex Kemp gera fragreiðingina, og í grein í blaðnum hertýri verður skrivað, at tolini, sum koma fram í fra-

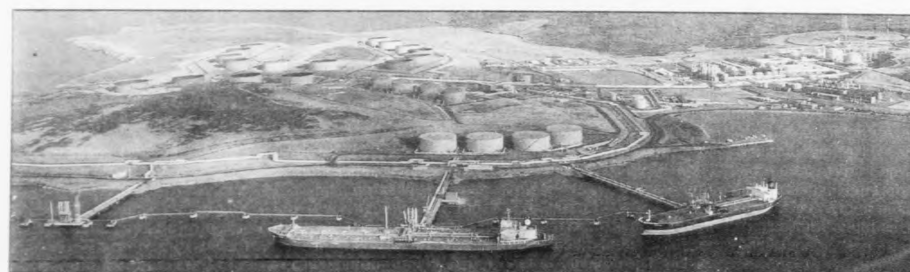
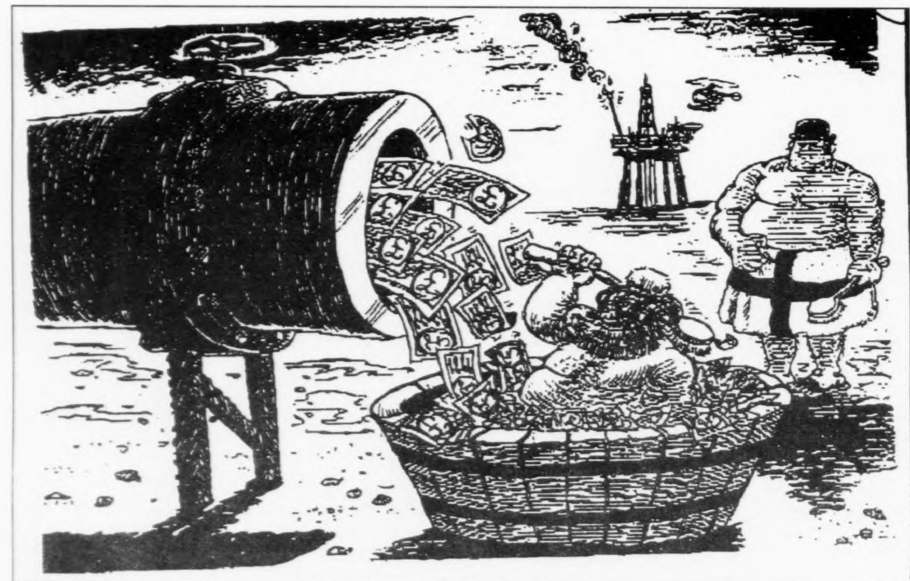
greiðingini ikki geva skotum orsök til at kunna skunda undir løysingina, tí oljuinntøkurnar megna ikki at vega upp tað, sum breta statskassin í dag letur til Skotland.

Blaðið leggur eisini dent á, at Ongland eisini eigur oljuna, sum skotur siga seg vilja gera krav uppá. It's England's oil too skrivar blaðið. Ollum hesum er leiðarin í SNP ikki heild samdur í. Alex Salmond sigur við skotska blaðið Press and Journal, at fragreiðingin hjá Kemp vísir, at skotski parturin í oljuinntøkunum fer at hækka, verður loyst frá Onglandi. Hann vísir eisini á, at metingarnar hjá Kemp um komandi inntøkurnar eru sera varisligar. -Fragreiðingin staðfestir vaksandi skotska lutin í olju- og gasframleiðsluni.

Douglas Alexander frá skotska arbeidaraflokkinum vísir aftur í, sum SNP forir fram. -Henda fragreiðingin staðfestir bert tað, sum vit alla tíðina hava sagt. Hon vísir, at Skotland stendur seg nógvi betri við at vera saman við Onglandi. Hon vísir, at utrokingarnar hjá SNP, sum skulu vera grundarlag undir einum sjálvstøðugum Skotlandi, halda ikki.

Ógvavnin í viðmerkingum um til tolini í fragreiðingum stavar eisini frá tí samroynd, at eingin ein veit, hvussu eitt framtíðar undirgrundarmark fer at siggja, ut millum londum. Verður talan um eina miðlingu, so vil stórir partur av oljuinntøkunum liggja í skotskum øki.

Tað er greitt, at stóran er nógvi broytt frá 1981, tá prísurin fyri tunnuna á olju var uppá 35 dollarum. Tá vantu telegini nógvan pening, og tað gav so altur nógvi í statskassan. Við einum oljuprís uppá 10 dollarar og við vanaligum olfti fyri framtíð er greitt, at skotski tjóðskaparfólkini hava

Stóri olju terminalurin í Sullom Voe í Heilandi